

Aujeszkyho choroba

Zdroj: <http://ksz.af.czu.cz/predmety/chovprasat2ks/NemociPrasat.pdf>

2.3. Aujeszkyho choroba

je onemocnění

- zvířat, které v akutním stádiu probíhá za příznaků poruch CNS, dýchacího aparátu a svědění, u prasat, která jsou přirozeným hostitelem a rezervoárem viru chybí,
- způsobená virem čeledě Herpesviridae, podčeledě Alphaherpesvirinae, rodu Poikilovirus, druhu Herpesvirus suis,
- ke kterému je citlivá řada zvířat, i člověk (kromě protilátek se objevuje i přechodný pruritus na rukách, ramenech, zádech),
- u většiny zvířat (kromě prasat) končící úhynem,
- vysoce citlivě pro kočky (horizontální šíření viru - intenzivní salivace 1-4 dny před úhynem) = indikátor přítomnosti choroby,
- kde prase je hlavním rezervoárem/zdrojem (i prase divoké).

2.3.1. Etiologie

Virus

- obsahuje dvouvláknitou DNK s neobalenými viriony, nukleokapsida obsahuje 9 strukturálních glykoproteinů,
- kódují glykoproteiny gE (virulence), glykoproteiny gB, gC, gD (imunitu),

2.3.2. Nákaza

probíhá cestou

- horizontální (styk mezi prasaty - nazální/orální sekrety),
- vertikální
  - o transplacentární infekce,
  - o vaginální sliznice, semeno, kolostrum, mléko,
- aerogenní (na kratší vzdálenosti).

Přeživší prasata vylučují virus 10-18 dnů (značný počet), nákaza se šíří pomalu, specifické protilátky nezajišťují

úplnou chráněnost, šíření však brání fenomén lokální imunity.

U chronicky nemocných se virus

- prokazuje jen v mandlích, nosu, mizních uzlinách (168-181 dní),
- vylučuje i působením stresu (přehřátí, podchlazení, porod),
- šíří aktivně přirozenou plemenitbou/inseminací,
- šíří pasivně prostřednictvím člověka, dopravních prostředků (virus je značně odolný, při nízkých teplotách přežívá 46 dní).

2.3.3. Průběh onemocnění

Vstup → replikace (epitel nos, hrtan, mandle) → mizní uzliny, → podslizniční vrstvy → hlavové nervy → CNS, kdy

- nízkovirulentní kmeny se dále nešíří,
- vysokovirulentní kmeny se šíří dále do krevního séra, plicních makrofágů, bronchiol, hepatocytů, sleziny, mizních uzlin, nadledvinek, ovárií, semene, dělohy, mléka (je po dobu 1-2 týdnů).

Nejtěžší průběh je

- v chovech, kde onemocnění je poprvé (během týdne se rozšíří na celý chov),
- u selat (cca 90% uhynie), zbytek = zakrslíci + zdroj.

2.3.4. Příznaky onemocnění

jsou ovlivněny

- kmenem viru,
- velikostí infekční dávky,
- věkem + kategorií prasat, kdy
  - o u sajících selat je inkubace 2-4 dny, a zjišťuje se
    - apatie, nechutenství, horečka (41° C), nervové příznaky (již za 24 hodin, hynou do 24-36 hodin),
    - neochota k pohybu, inkoordinace, ataxie,
    - paréza zadních končetin, paralýza,
    - křečové záchvaty,
    - nepřirozené držení hlavy, nystagmus, poloha sedícího psa, „plovací“ pohyby,
    - občasný průjem, zvracení,
    - mnohdy až 100% úhyn (pokud je prasnice imunní, její selata ne onemocní),
- morbidity,
  - o u běhounů se zjišťuje
    - mortality cca 50%,
    - průběh onemocnění mírnější,
    - apatičnost, anorexie, horečka (41-42°),
    - kýčání, výtok z nosu, namáhavé dýchání, intenzivní kašel (trvá 5-10 dnů, většina běhounů se uzdraví),
    - o u výkrmu je
      - choroba mírná (morbidity je až 100%),
      - výskyt svalových škůbů, ojediněle tónicko-klonických křečí,
      - výskyt namáhavého dýchání, kýčání,
      - výtok z nosu, kašel, přechodná horečka,
      - apatie, nechutenství, hubnutí (trvají 6-10 dnů, pak dochází k uzdravení),
    - o u dospělých prasat dochází k
      - podobným příznakům jako ve výkrmu,
      - resorpci plodů (při nákaze do 30. dne březosti),
      - abortům (při nákaze v 60. dni březosti),
      - mumifikaci plodů (při nákaze po 70. dnu březosti),
      - poruchám reprodukce (u 20% infikovaných prasnic, procento mortality nepřesahuje 2%).

2.3.5. Patoanatomické změny

se týkají

- horních cest dýchacích (serózní/ fibrinózně nekrotická rinitis, tonsilitis, laryngofaryngitis, tracheitis),
- mízních uzlin (hemoragické, zduřelé),
- plic (edém, intersticiální pneumonie),
- jater, sleziny (kerato-konjunktivitida, nekrotická ložiska),
- dělohy (u zmetajících je zesílená stěna děložní, edémy, mírná endometritida),
- placenty, pochvy (zánětlivé změny s malými nekrotickými ložisky).

U

- abortů nalézáme nekrózy (játra, slezina, plíce, uzliny, nadledvinky),
  - kanců zjišťujeme edém šourku (degenerace buněk semenných váčků, nekróza tunicy albuginei, abnormální spermie),
  - prasniček se prokazuje enteritida (jejunum+ ileum), a degenerace nervových buněk.
- Diagnostika je založena na
- vyšetřovací metodě

- biologický pokus (na králících aplikací 1ml 10% suspenze mozkové tkáně, + králíci hynou během 48–96 hodin za příznaků svědění),
- fluorescenčně protilátkový test (v kryostatových řezech mozku, tonzil nebo ve faryngeálních nátěrech – výsledek je za hodinu po odběru vzorku),
  - průkazu specifických protilátek (sérologická vyšetření)
- virus neutralizační test (princip vazby specifické protilátky s virem = útlum CPE),
- testem nepřímé hemaglutinace (princip vazby antigenu a specifické protilátky),
- ELISOU (vyšetření krevních vzorků, výsledky známe za 3–4 hodiny),
- testem latexové aglutinace (sérologické vyšetření, výsledek je znám do 10 minut).

2.3.6. Léčba a prevence

se neprování, důraz se klade na ochranu zdravých chovů, je možno praktikovat

- depopulaci,
- intenzivní imunizaci (použití inaktivované vakcíny)
- delece glykoproteinu gE,
- delece glykoproteinu gC gG
(nechrání proti masivní/latentní infekci, při stresu přechází do klinické fáze onemocnění).

Zdroj: <http://ksz.af.czu.cz/predmety/chovprasad2ks/NemociPrasad.pdf>